

■ Ajankohtaista opetusministeriössä - Kirjastoverkkopäivä 11.4.2008

Ylitarkastaja Anne Luoto-Halvari, OPM

- Ajankohtaista opetusministeriössä:
 - muistiorganisaatioyhteistyö
 - kansallinen digitaalinen kirjasto –hanke
 - korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen ja yliopistolakiuudistus

■ Kirjasto-, arkisto- ja museohallinnon (KAM) ryhmä opetusministeriössä

- aloitti 1.1.2008
- korvaa 2006 alkaneen kirjastohallinnon ryhmän, joka perustettiin koordinoimaan useampaa kirjastosektoria koskevia kehittämishankkeita Kansalliskirjaston tehtävien laajenemiseen liittyen
- yleiset kirjastot, museotoimi ja kulttuuriperintö Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osastolla
- tieteelliset (yliopisto- ja ammattikorkeakoulu-) kirjastot sekä arkistotoimi Koulutus- ja tiedepolitiikan osastolla

■ KAM-ryhmän tehtävät

- yhteen sovittaa sellaisia em. alan kehittämishankkeita, jotka koskettavat opetusministeriön kumpaakin osastoa
- valmistelee em. alaa koskevia lausuntoja ja kannanottoja aloitteista ja selvityksistä, jotka koskevat molempia osastoja
- edistää yhteistyötä kirjasto-, arkisto- ja museoasioissa
- taustalla myös EU:n uudet velvoitteet ja linjaukset: digitaalisessa muodossa olevien kulttuuriaineistojen sekä tieteellisen tiedon merkityksen kasvu EU:ssa

■ Opetusministeriön Kansallinen digitaalinen kirjasto -hanke

Taustaa:

- Komission tietoyhteiskuntapolitiikkaa linjaava i2010-strategia
- Komission *suositus* kulttuuriperinnön digitoinnista ja sähköisestä saatavuudesta sekä digitaalisesta säilyttämisestä, elokuu 2006, ja
- Neuvoston *päätelmät*, marraskuu 2006

Komission *tiedonanto* digitaalisessa muodossa olevan tieteellisen tiedon saatavuudesta, levittämisestä ja säilyttämisestä, helmikuu 2007

- Neuvoston *päätelmät*, marraskuu 2007
 - OPM: edetään vaiheittain

■ Jäsenvaltioille asetetut tavoitteet neuvoston päätelmissä

- Vahvistetaan digitointia ja digitaalista säilyttämistä koskevia kansallisia strategioita ja tavoitteita
- Lujitetaan jäsenvaltioiden sisäistä ja niiden välistä koordinointia
- Parannetaan kulttuuriaineiston digitoinnin ja sähköisen saatavuuden sekä digitaalisen säilyttämisen perusedellytyksiä
- Osallistutaan Euroopan digitaalisen kirjaston perustamiseen
 - mm. yhteinen hakupalvelu kulttuuriperintöaineistoille

■ Kansallista taustaa

- Valtioneuvoston sisältötuotantohankkeen osana toimi kulttuuriperinnön digitointityöryhmää KULDI - Kulttuuriperintö tietoyhteiskunnassa -strategia 2003
- Kansallisen tietoyhteiskunta-strategia 2007-2015
- Kulttuurinen tietoyhteiskunta 2010 - strategia ja toimintaohjelma
- Hallitusohjelma
- Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisen tietoyhteiskunnan tavoitteista 2007–2011
- Arjen tietoyhteiskunta –toimintaohjelma 2007–2011 valmisteluvaiheessa
 - Kansallinen digitaalinen kirjasto -hanke

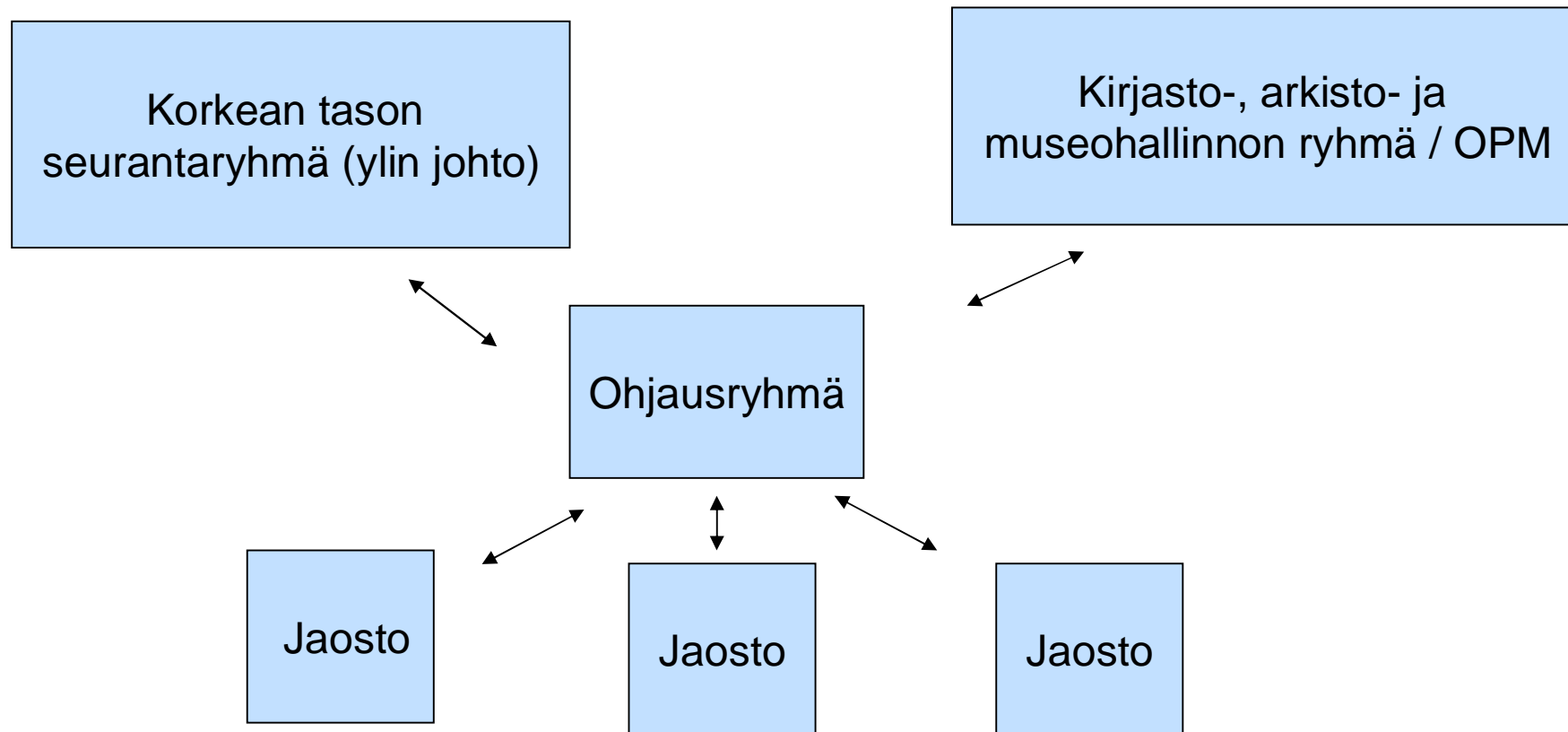
■ Kansallinen digitaalinen kirjasto -hanke

- OPM:n molempien osastojen yhteishanke
- Tavoitteet
 - perustetaan kansallinen digitaalinen kirjasto digitoimalla ja tuomalla yhteisen hakupalvelun kautta tietoverkoissa haettavaksi museoiden, arkistojen ja kirjastojen keskeiset, priorisoidut aineistot.
 - edistetään kulttuuriperintöaineistojen pitkäaikaissäilytykseen liittyviä ratkaisuja
 - tieteellisen tiedon ja tutkimusaineistojen säilyttäminen
 - edetään vaiheittain

Kansallinen digitaalinen kirjasto

- toteutuksen organisointi

■ Jatko

- Kansallinen digitaalinen kirjasto -ohjelman ja toimintasuunnitelman laatiminen opetusministeriön johdolla
- Toimeenpanon ensimmäinen vaihe vuosina 2008–2011
- Hanketta koordinoi opetusministeriössä pääsihteeri Minna Karvonen

■ Korkeakoulujen (yliopistot ja ammattikorkeakoulut) rakenteellinen kehittäminen

- Hallitusohjelman mukaisesti korkeakoulujen rakenteellista kehittämistä jatketaan
- Päälinjaukset tehty valtioneuvoston 5.12.2007 vahvistamassa Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa 2008 – 2012

■ Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat 2008 - 2011

- yliopistoja ja ammattikorkeakouluja kehitetään edelleen duaalimallin pohjalta, joka perustuu toisistaan poikkeaviin tutkintoihin, tutkintonimikkeisiin ja tehtäviin.
 - Yliopistojen toiminnassa korostuu tieteellinen tutkimus ja siihen pohjautuva koulutus
 - Ammattikorkeakoulujen tehtävässä korostuu työelämälähtöisyys sekä alueen ja pk-sektorin tarpeet.
- 7.3.2008 opetusministeriön suuntaviivat siitä, millaisiin tavoitteisiin korkeakoulujen tulisi pyrkiä rakenteellisessa kehittämisessä
- suuntaviivat on opetusministeriön *oma* näkemys

■ Rakenteellisen kehittämisen tavoitteita

- koulutus- ja tutkimustoiminnan laadun parantaminen ja vaikuttavuuden lisääminen, mm.
 - tiivistämällä korkeakouluverkkoa
 - vahvistamalla korkeakoulujen profiloitumista ja painoaloja
- monissa korkeakouluissa jo aloitettu
- korkeakoulut uudistavat strategiansa vuoteen 2010 mennessä
- strategioiden pohjalta opetusministeriö valmistelee rakenteellisen kehittämisen toimenpideohjelman 2010-2012
- uudet korkeakoulurakenteet pääosin käytössä vuonna 2012

■ Yliopistojen taloudellisen ja hallinnollisen autonomian laajentaminen

- hallituksen iltakoulu 21.11.2007:
- yliopistojen taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistamisen ja innovaatioyliopiston perustamisen periaatteet
- Yliopistojen oikeudellinen asema muuttuu itsenäiseksi oikeushenkilöiksi, joko yksityisoikeudelliseksi säätiöksi tai julkisoikeudelliseksi laitokseksi.
 - lisäksi kehyspätös 13.3.2008 ja talouspoliittinen ministerivaliokunta 11.4.2008 linjaukset
- Teknillinen korkeakoulu, Helsingin kauppakorkeakoulu ja Taideteollinen korkeakoulu yhdistetään säätiömuodossa toimivaksi uudeksi innovaatioyliopistoksi. Muista yliopistoista luodaan julkisoikeudellisia laitoksia.

■ Yliopistolain kokonaisuudistuksen eteneminen

- lakiluonnos lausunnolle elo-syyskuussa 2008
- hallituksen esitys helmikuussa 2009
- voimaan 1.8.2009, toiminta täydessä laajuudessa 1.1.2010
- samaan aikaan muun lainsäädännön tarkastus
- Innovaatioyliopisto 1.8.2009

■ Rakenteelliseen kehittämiseen kytkeytyviä uudistuksia

- sektoritutkimuksen rakenteiden kehittäminen käynnistynyt
 - sektoritutkimuksen neuvottelukunta (opm vastuuministeriö)
 - selvitysmies Rantanen
 - lokakuun loppuun 2008 ehdotukset
- infrastruktuuripolitiikan kehittäminen
 - tilannekartoitus kansallisen tason infrasta
 - valmistellaan seuraavaa hallituskautta silmällä pitäen

■ Vaikutukset ...

- Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen, sektoritutkimuslaitosten rakenteellinen kehittäminen ja yliopistolakiuudistus vaikuttavat myös kirjastomaailmaan
- Nyt: yliopistosektorilla 61 hallinnollista kirjastoyksikköä, 183 toimipistettä
- ammattikorkeakoulut: 32 hallinnollista kirjastoyksikköä, 176 toimipistettä
- >> toimintaa tiivistetään

■ Kirjasto- ja tietopalvelut

Rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat

7.3.2008...

- Tavoitteena, että vuoteen 2020 mennessä korkeakoulujen kirjastoverkko toimii palvelukeskustyyppisellä rakenteella, jossa
 - toiminta keskitetty nykyistä harvalukuisempiin vahvoihin fyysisiin kampuskirjastoihin
 - toimivat sähköiset palvelurakenteet.
- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kirjastoja kehitetään niin, että
 - siirrytään nykyisistä laitos- ja tiedekuntakohtaisista kirjastoista suurempiin kirjasto- ja tietopalvelukeskuksiin
 - pyritään yhdistämään tieteenalojen kirjastoja ja edistämään
 - kirjastoyhteistyötä eri yliopistojen ja tutkimuslaitosten kesken.
- kehittämässä otetaan huomioon myös yhteistyömahdollisuudet kunnallisen kirjastoverkon kanssa.

■ ...Kirjasto- ja tietopalvelut

- Rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat

7.3.2008

- otetaan huomioon alojen ja korkeakoulujen erilaiset tarpeet
- voidaan edetä erilaisessa aikataulussa
- Kansalliskirjaston asemaa kaikkien kirjastojen palvelukeskuksena vahvistetaan
- Kansalliskirjaston Mikkelissä sijaitsevan Mikrokuvaus- ja konservointilaitoksen digitoitintoiminta vakinaistetaan
- perustetaan vuoteen 2012 mennessä kansallinen digitaalinen kirjasto
- Opetusministeriö asettaa hankkeen edistämään ja koordinoimaan korkeakoulukirjastojen rakenteellista kehittämistä.

■ Korkeakoulukirjastojen rakenteellisen kehittämisen hanke

- Korkeakoulujen kirjastot keskeinen osa opetuksen ja tutkimuksen infrastruktuuria
- niiden toiminnan laadun takaaminen korkeakoululaitoksen kehittämisessä tärkeää.
- Tieto- ja viestintäympäristön rakentuu yhä enemmän sähköisten prosessien varaan
- > kirjastojen rooli palvelujen tuottajana muuttumassa
- Yliopistojen lainsäädännön ja korkeakoulujen rakenteiden muutos sekä muut toimintaympäristön muutokset edellyttävät korkeakoulukirjastoilta uutta yhteistyö- ja kehittymistahtoa.

■ Hankkeen tehtävät

- Hahmotella korkeakoulukirjastojen organisoituminen siten, että korkeakoulujen yhdistymiset ja yhteistyösopimukset tulevat huomioon otetuiksi kirjastojen lukumääriä vähentäen, yhteistyötä lisäten ja toimintoja tehostaen
- selvittää erityisesti yliopistolakiuudistuksen aiheuttamat muutokset ja niiden vaikutukset korkeakoulukirjastojen toimintaan liittyvissä säädöksissä, rahoituksessa ja muissa menettelyissä siten, että kirjastojen palvelukyky turvataan.
- selvittää, miten korkeakoulukirjastojen ylläpito- ja muita kustannuksia voidaan vähentää vahvistamalla Kansalliskirjaston asemaa keskitettyjen palvelujen tuottajana; sekä
- kartoittaa korkeakoulukirjastojen rakenteellisen kehittämisen vaikutukset Varastokirjastoon, sekä selvittää Kansalliskirjaston ja Varastokirjaston yhteistyön tiivistämismahdollisuudet.

■ ..Kirjastojen rakenteellisen kehittämisen hanke - työryhmä

- Hankkeessa tulee ottaa huomioon korkeakoulukirjastojen yhteistyömahdollisuudet
 - tutkimuslaitosten kirjastojen sekä kunnallisen kirjastoverkon kanssa
 - pääjohtaja Jussi Nuortevan selvitys Turun seudun kirjasto- ja tietopalveluiden kehittämisestä (opm työryhmämuistioita 2008:7)
 - käynnistyvä korkeakoulujen tietohallintohanke
- Hankkeen työryhmän puheenjohtajana toimii
 - yliopistokirjastojen neuvoston puheenjohtaja, kirjastonjohtaja Jarmo Saarti Kuopion yliopistosta
- jäsenet:
 - palvelupäällikkö Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto
 - ammattikorkeakoulujen kirjastoyhteistyökonsortion varapuheenjohtaja, kirjastonjohtaja Iiris Kuusinen, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu
 - kirjastonjohtaja Pentti Vattulainen, Varastokirjasto

■ Hankkeen ohjausryhmä

- Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana toimii johtaja Leena Vestala, opetusministeriö

- Ohjausryhmän jäsenet
 - tietopalvelujohtaja Sirku Blinnikka Päijät-Hämeen koulutuskonserni
 - ylikirjastonhoitaja, professori Kai Ekholm, Kansalliskirjasto
 - kirjastonjohtaja Ari Muhonen, Teknillinen korkeakoulu
 - pääjohtaja Jussi Nuorteva, arkistolaitos
 - kirjastonjohtaja Vuokko Palonen, Vaasan yliopisto
 - tieto- ja kirjastopalvelujohtaja Kaisa Sinikara, Helsingin yliopisto

■ ohjausryhmän jäsenet...(jatkoa)

Hankkeen jäsenet...

- tietopalvelupäällikkö Iris Tahvanainen, EVTEK-ammattikorkeakoulu
 - FinELib-konsortion ohjausryhmän puheenjohtaja, rehtori Mauri Ylä-Kotola, Lapin yliopisto
 - hallitussihteeri Laura Hansén, opetusneuvos Jorma Karhu ja ylitarkastaja Anne Luoto-Halvari, opetusministeriö.
- Hankkeen määräaika on 30.6.2009. Väliraportti 31.1.2009 mennessä.

■ Muuta ajankohtaista

- uusi "vapaakappalelaki", Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä astui voimaan 1.1.2008
- (tulos)neuvottelut käyty
 - Kansalliskirjasto
 - Varastokirjasto
- tulosneuvottelut yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa käynnissä
- päätökset ns. tietohuollon avustuksista viikolla 16-17

■ Lopuksi

■ Pähkinöitä purtavaksi siis riittää!!!